

مؤسی
عبدالرحمن جبریت

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلندہ دائرۃ اجتہاد
Adresse: Idjtihad Constantinople

نومرو ۱-۵۹-۲۱ مارت ۱۳۲۹

جہانگیر

آبونہ
تورکیا ایچین ۴۰ غروش ۲۵ غروش
مالک اجنبیہ ایچین ۱۰ فرانک ۶۰ فرانک

نومبر ۵۰ بارہ

دور دنجی سنہ

حریت فکریہ خادم ، پنجنشہ کونلری چیقار ، اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی مجموعہ

حواج قانونیہ مز

ادارۃ ملک قانونی

ولایت قانوننک «وضعیتی» نہ اولدیغنی پک بیلہ میورم .
الحالۃ ہندہ ہانکی قانون ایلہ ملکمزک ادارہ ایدلیدی
حقندہ شہہ ایدر ایسم ظن ایدرم کہ معذورم . کذلک
الہ موجود قانوننک ہانکی اقسامی تطبیق اولومقدہ ،
ہانکی اقسامی مہمل بر اقلمقدہ در؟ بورالریخہ بیلیمز ایسم
ینہ معذورم ؛ چونکہ ، بوجہتلی بن بیلمدیکم کبی حقوق
ادارہ معلملری دہ بیلیمز ؛ داخلہ ناظری دہ پک بیلیمز ؛
بلکہ تنظیم قوانین ایچون آرہ صرہ طوبلانان قومیسونلر
اعضاسی دہ بیلیمز .

بقانوننر نہدن تطبیق اولنہ میور ؛ اہالی نہدن ممنون
دکل ؛ عصیانلر نہدن توالی ایدیور ؛ بو عجز و مسکنتک
اشنابی نہدر ؛ بورالریخہ بر چوقلری آرشدیرمنی بیلہ عقلہ
کتیرمہ مشارددر . ہلہ داخلہ نظارتمز - قالوا بلی دن بری -
بوجہتلرہ امالہ نظر دقت ایتمہ مشددر . نتائجی عمیم بسیقولوزی
خطالرینہ دوشولیور . مزاج آشنا بولونما مقلمز بزی
ورطہ دن ورطہ سور و کایور . بر طیب نفوذ نظریلہ خستہ لئی
تشخیص عقلمزہ کلیور . اہالینک خاصیتی ، قابلیتہ ،
ہر نوع احتیاجاتی اصلا دوشونمورمز . اصوللر مزک

فنائی مرکون یکی فلاکتلرہ سببیت ویردیکی جالہ بڑ اصلا
بونلرک بسیقولوزیق جہتلیخہ تدقیق ایچیورمز .
ایشی بیلیمامک مختلف ظنونہ محل ویر یور . مرکزیت
و عدم مرکزیت اختلافلی ہب بو نوع بر جہتلتک
نتیجہ سیدر . حالبوکہ قابلیت و احتیاجات اہالی بر آرزو عمیق
ایدلسہ ایدی ، ہیچ شہہ سز ، بویلہ فرضیلرہ امکان قالملازدی .
سابق ولایت قانوننک بر جوق فواندی ، بر جوق
مضرائی اولمشدر . فواندی اولمشدر ، چونکہ ، تنظیماتدن
بری دولتی آباق اوستندہ طوتان ولایت قانونیدر . مضرائی
اولمشدر ، چونکہ ، متنوع و مختلف اہالیزک عینی دساتیر
اداریہ ایلہ تأمین رفاہیتی قابل اولملازیدن ، بقانون ، بر جوق
یرلردہ حکمی ایفا ایدمہ مش ، بناء علیہ قدر و اہمیتی دوشمشددر .
ولایت قانونی یا پائلر یا لکزر فرانسی ، او یکنسق
ویکملت مملکتی کور مشلر ؛ آندن اوتہ سنی کورمہ مشلر ،
آکلا بہ نام مشلر در . کذلک مدحت پاشا ورفقاسی دہ قانون
اساسیمزی تدوین ابتدکلی وقت فرانسی (و بلجیکا)
قانونلری کورہ بیلیمشر ؛ بشقہ ملتلرک قوانین اساسیہ سنک
تدقیقی و آنلرک ضمنندہ بشقہ ملتلرک تحقیق امر جہہ سی پک
اوقدر نظر ابتصارلری چکامہ مشددر .
بزجہالتزدہ حالا اصرار ایدیورمز . ناظرلر مز ، ہر
کون ، قانون تنظیمی ایچون قومیسونلر عقد ایدیورلر .
فقط عجبا احوال اہالینک تدقیقی ایچون بر تشبندہ بولنورہ
لرمی ؛ شوراسنی دہ سوبلیہم کہ سفارت سنہ واسطہ سنیلہ
کتیر تلش بر قانوننک ترجمہ سی قدر قولای بر ایش اولمیان

خلاقك تدقيق امرجهسى كىفتى ايچون بك اوقدر آدمزده يوقدر. بز، اوروبائى اصوللارايه تدقيق و تفحصى بيلموز. مملكتى جاهل كوزيله كوريسوز. نظرمن نافذ دكلدر. آلايشه بك مجلوب و مغلوب. خلاصه سطحى نظرز. فكرجه قانوندن اول مزاجى تدقيق ايتلى بز؛ آندن اولده برايش فصل تدقيق ايديلور، اصول تفحص ندر؟ بو جهتلرى تأمين وظيفه سيله مكلفز.

بزم اهالىزك احتياجي، اول باول، — شوراسنى قطعيله سويليورم — اقتصادى و اداريدر؛ سياسى دكلدر. بناء عليه تأمين آسايش و تقرير حكومت ايچون، هرشيدن مقدم بوجهتى دوشونملى بز. اكر اهالىنك سويه ماديهسى صعود ايدرسه احتراصات سياسيه بك اوقدر محل قالماز. حالبوكه، برعكس اوله رق، اهالىنك اقتصادى و ادارى احتياجى تطين ايدلرزه اووقت احتراصات سياسيه ميدان آلور؛ تأمين رفاهيت ايچون اختلاடன்، تقليب حكومتدن بشقه چاره اولدينى خلاقك ذهنه يرلشير و بوندن كوناكون خناقلىر چيقار.

بالكز بزم ملكمك دكل، هر مملكتك احوالى تدقيق ايديكز، هب وضع ايتديكمز بو دستورك تطبيقه تصادف ايدجك سكرز.

مرکزیت وعدم مرکزیت مناقشەلری صکره کله جک شيلردر. بونلرله اشتغالە شمديک نه احتياج واردر، نه ضرورت. آندن اول ماده تقرير امن و آسايش، تنظيم اداره کيفيتلری بزم ذهنمزی اشغال ايتسه کرکدر. بز، مرکزیتکده، عدم مرکزیتکده علهدارى بز. ياخود — تعمير غریبی ايله — هم مرکزیت، هم عدم مرکزیت طرفدارى بز.

بزم اول و آخر تصویب و توصیه ايتديكمز شودر: بوملكى اداره ايتك لازمه مناطق مختلفه ايچون « اداره محليه » لر تنظيم ايتلى بز. روم ايلي فاجعه سندن اول، آرناؤدلق موضوع بحث اولدينى وقت، اوراسى ايچون اداره محليه توصیه سنده بولونمش و آواز آواز باغرمش.

كذلك عربستان اختلاللری سرزده ظهور اولدينى زمان ينه عینی توصیهی تکرارده تردد ايتامش ايدك. وقايعدن بك چوق اول انتشار ايتش اثرلرمله استشهد ايدرم. تأسف ايدرم كه سويلدكرمى آكلایان اولدى. ينه ده تکرار ايديورم: مختلف ولايت كومه لری محلی اداره لر ايله اداره ايتز ايسه ك حالز خرابدر. اهالى شمديكى اداره ايله بختيار اوله ميور. بختيار اولقى شوبله طورسون كچنه ميور. غایى سقالتده بوغولوز. يباخیلر مال بولمش مغربی كی بوحالندن استفاده ايديورلر. نتیجه: وطن مقاسمه يه اوغرايور! بو اويقويه آرتق برنهایت ورمم. اويانم. كوزمزی آچم. بو حربك اسبابى تدقيق ايدم. بوفلاكتى نه كی ادارى تفصيلر مرز انتاج ايتدى؟ بورالری كوزجله آكلایه رق تصحيح مسلك قیدینه دوشم. ای كهنه باب غالى! سنك روح نائمه، اصحاب كهفه رحمت اوقوده جق او اويوشوقلغه باقهرق سكا خطاب ايديورم. دولت، سنك جسمك كی، دایك دشيك قالدی. سنى تخریب ایدن يانغینلر كی، ملی، ادارى حريقلر وطنی ده ياقدى، قاوردی. سن دها كندیكى تعمير ايدمه ماشك، زرده قالدی كه بو خراب وطنی ترميم ايدمك!... روحكى دكشدير؛ اصوللریكى براق؛ يكلری آل. اسكى سيستم ايله سن بريانغين یری بيله تعمير ايدم. ميورسك، زرده كه ملكى اعمار ايدمك سكا.

اداره محله افرادى ملت واحده تشكيل ايتيان هر یرده و خصوصيله جرمن آغلو — ساقسونلر ايله مسكون هر مملكتده جاريدر. اوسترياده بويه اولدينى كی نفس انكلترده بيله بوجاريدر. بو قدر مستبد اولان روسيه نك بيله قفقاسيه ده، تركستانده اداره محليه سى واردر. انكلتره نك كندی نقطه نظرندن بك زياده موقيتله اداره ايتديكى هندده و مستملكات سائر سنده برچوق اداره محليه لری واردر. مادام كه اهالى عرقاً و سويه اعتباريله متبايندر، احوالده جله سنى آیری آیری اداره ايدرك اوصورتله آنلری مرکزە جلب چاره لری دوشونلیدر.

انكلتره هند قادروسي ايجون مامورلرني ايرلاندادن آلماز.
اكر بواداره محليه ترتيبيله ملكك اعمارينه چاليشيله حق
اولوزسه ، مأمول ايدرم كه ، اون اون بش سئنه قدر
ملككنده برار حيات رونما اولور . اهاليله بر آرز صولوق
آلير . ملت ، يواش يواش اداره تشرىك ايدمليدير .
تدريجي اولملى ، مردبوندن يوارلايرجه سئنه اولمليدير .
معاشى بول ، حتى يك بول ، صلاحيتي واسع ، نفوذى
بيوك واليله قطعات اون بش ، يكرمى سئنه ايجون تسليم
ايدمليدير . - عادتاً وفاء فراغ ايدمليدير ! بغداد ولايتى
موصل وبصره ولايتلرني ده احتوا ايدركن صلاحيت واسعه
ايله مدحت پاشا اورايه كوندرلش ايدى . عراقده نه
وارسه اوعالى همت آدمك ائريدير . ايشته آنك كي بزده
بش ولايت كوممى بش اولوالعزم اداره قوماندانه توديع
جسارتنده بولونملى يز . بونلر بررلريله مسابقه ايدزجه سئنه
چالشمليدير . صرف خصوصات اداريه عائد وخطه لرى
امورينه متداثر اولمى اوزره تكليف قوانين حقى بونلره
ويرمليدير . بونلرده ، اولجه ، كندى اداره مجلسلرينك
رايلىرى آلمليدير . بونلر مجلسله تكامله مساعد اوليله بر
ماهيت ويرمليدير كه ، ابتدا ، متحيزان محليه آنلره اعضاي
مشاوره اوله رق كيره يلسونلر ؛ صكره ، بو ذواته اعطاي
راي حقى ویرلسون ، استقبالدهده ، بونلر برك خاصيت
تشرىك ايرسى ده اولسون . ذاتاً برحكومتك غايه املى بوندن
بشقه برشى اوله بيليرمى ؟

تأمين انضباط ايجون عسكر ، هر پرده وهر زمان ،
اداره ملكيه نك امرينه تابع اولمليدير . بعض يرلرده ضابطه
ايله عسكرك توحيدى ضروردير .

ترقى ، دائماً ترقى ، ياشامق ايجون ترقى ، جبر منافات
ايجون ترقى ! ايشته ولاتك اك زياته نظر دقتلرني جلب
ايدمك مسئله ! آنك ايجون زراعت مفتشلى ، اورمان
مفتشلى ، معارف مدير ومفتشلى برر سوس اولمقندن
زياده ولايتك بلكه محاسبه جيسندن ده فعال مأمورلرى
اولمليدير . ولايت كومملى ، بيوك درجهده جديت

روم ايليك ضياعنندن صكره ملكى آئيده كي قسملره
آيره بيليرز : استانبول — آناتولى (خداوندكار ، قره سى ،
بيغا ، آيدىن ، قونيه ، آقره ، آطنه ، مرعش ، سيواس ،
طرزوز ، جانيك ، قسطنطين ، بولى ، ازميد) — ولايات
شرقيه (ارضروم ، وان ، بتليس ، ديار بكر ، معموره العزيز)
— سوريه وفلسطين (قسماً جلب ، لاحقاسوريه ، بيروت ،
قدس ، زور) — عراق (ماردىن ، موصل ، بغداد ،
بصره) .

خجاز ، يمن ، عسير بشقه اداره تشكيل ايتليديرلر .
يوقا ريده ذكر ايتديكمز بش قسم اساسينك اهاليى
ردرجهده قدر يكنسقدرد . استانبول وممكن ايسه جوارنده كي
الويه غير ملحقه ايلرى براداريه تابع اوله بيلير . آناتولى ده
مكمل برترك اداره سى قوريله بيلير . ولايات شرقيه ده
كردلر ، تركلر ، ارمنيلىر ، بر اداره منظمه آلتنده نائل
رفاهيت اوله بيليرلر . كذلك سوريه اداره بركل واحد
تشكيل ايدر . عراق ، آيرى براداره اولورسه ، اوراده
قولونىال برحكومت تنظيم اولنورواهالى بوندن ده زياته
استفاده ايدر .

دها اهالىز حقوق سياسيه نك نه اولديغندن يك او
قدر خبرداردكلدر . تشكيل ايدمك محلى ادارلر ك وظيفه سى ،
اول باول ، تربوى برماهيتى حائز اولمليدير .

ولايت اصولنى كاملاً الفا ايتلى يز . ايلرى يه سوردېكمز
اصولده كوريلن بش ولايت كوممى نك هر برينك راسنه
بيوجك بروالى تعيينى اقتضا ايدر . ولايتلك الفاسندن
حاصل اوله حق ناره ايله نواحي تشكيل ايدم بيليرز كه بونك
تأمين ايدمك فائده دن بخي زائد كورورم . مع التأسف ،
بوكون ، يك كوچ والى بوليورز . اقتدارلرينه يك او قدر
اعتماد ايدميه جكم نورسيدكان والى اولوب كيديور -
وكليورلر . بوندن برنتيجه مستحسنه چيقيور . حلبوكه
بتون ملكى اول باول بشه تقسيم ايدرسك ظن ايدرم كه
بش بيوك اداره مأمورنى ده سهولته بولورز . بو بش
قسمده مأمورلر آيرى آيرى بتشديرلمليدير . ظن ايدرم كه

نه دن مغلوب اولدق؟

دوام و ختام

۱ - حکومتز تاریخ تشکندن اعتباراً بو آنه قدر کرک داخل و کرک خارجاً آبی برپولتیقهیه مالک اوله مدی . مالک اوله مدی دکل اساساً پولتیقه نه دیمک اولدیغنی بیله مدی . چوسکه بر مفکوره سی موجود دکل ایدی . یکانه امل آقین و چاپولدن عبارت ایدی . آه نه اولوردی ! هیچ اولمازسه او کزیده آقینچی سواریلریز باقی قاله ایدی . هیات .. پولتیقه ایچون فضله سور یازیمه جف زیر پولتیقه مزک تحلیلی بومقاله یه عائد دکلدر . یالکز دیه حکم که محاربه نک اعلانندن اول و صکره داخل و خارجاً اعلا دکل فقط بر بادک بر باد ی برپولتیقهیه مالک ایدک . (ائی برپولتیقه اولینجه حرب اولماز) . بونلرک الک فلاکتلیسی ضابطامزک پولتیقه ایله اشتغالی ایدی . ۳۲۵ سنه سی ادرنه مانوره لری ختامنده بر نطق ایله ضابطانک پولتیقه ایله اشتغالی منع ایدن حرییه ناظری محمود شوکت پاشا حضرتلری امرینی تعقیب و انفاذ ایده جک قدر مجبول تمانت اولسه ایدی مملکت مزه اک بیوک واک اونودولماز بر خدمت ادا ایتمش اولوزدی . حیقا که موفق اوله مدی . پاشانک بو مقدس امرینی انفاذ ممانعت ایدنلر بونی پک آجی اوده دیلر . غرو بچیلغک ، خلاصکارلغک ظهوری اویا کلش افکارک نتایجندنر . آرتق بوندن متنبه اولمیدر .

۲ - صوک تشکیلات و تنسیقات عسکریه مزه برشی دینه مز . بسیط اولدینی ایچون مقبولدر . فقط تسمای تطبیقنه زمان بوله مدق . مع مافیه بویوزدن کوزه کورینه جک قدر بر ضرر کورمدهک ظن ایدرم .

۳ - اردو مزک احوال داخلیه سی هیچ ایو دکل ایدی . بر کره ضابطان و بخصوص الخصوص جاهل ضابطان مشروطیتدن صکره عادتاً زوربا کسیدیلر . اطاعت محو اولدی . هر شیشه اعتراض موده اولدی . امرای امر ویره مز اولدیلر . بونوعما بر اردو آنارشیه سی ایدی .

ایله ، کندیلرینه بر مامور قادروسی بایدقدن و مأمورلرک صورت نصب و تعینی تأمین ایتدکدن صکره ، تدقیقات فیه و اقتصادیه کیرشمیدرلر . بوولایتلر نه در ؟ قابلیتلی نه درجه در ؟ ایسته بوجهتلر بی غرض ارباب اقتدار و اختصاص طرفندن کوزله تدقیق ایدلمیدر . بز حالا ولایتلر مزک نه اولدیغنی بیلیمورز . نفوس ، مساحه سطحیه ، استاتیسقیق ... بوجهتلر ولایتلر کیدنلری اصلاً مشغول ایتمامشدر .

ایسته اداره ملکدن مقصد اولجه تعین ایدرسه ، او وقت ، یاپه جغیزی بیلرک ایسه کیرشمش اولورز . حالبوکه ، بوکون ، مع التأسف ، ظن ایدرم که حکومت مزک غایبه املندن خبری پک یوقدر . اداره ، براداره مصلحتدر .

حرب حسابلری قایاندقدن صکره ، دقیقه فوت ایتمدن اداره ملک مسئله سی دوشونمز ایسه ک روم ایلیده کی خطیا تک دوامنه جواز ویرمش اولورز . فرانسه ، سوریه ده ؛ انکاتره ، عراقده ؛ روسیه ، ولایات شرقیه ده دوجشم احتراصلری باطلا یه جق درجه ده آچمشدر . بونلر بزم هر درلو سوء اداره مزدن استفاده ایدیلورلر . بزم هر عدم موفقیت مز آنلرک انککنه یاغ سورمکدر . بز بوملکی آنجق حسن اداره ایله قورناره بیله جکزر . بشقه چاره مز یوقدر .

اولانجه و صایامی ، بوندن بر جق سنه اول ، بر لایحه شککنده ، صوک دفعه سیلانیکنده طوبلانان اتحاد و ترقی قونفره سنه بیلدیرمش ایدم . (بو مخطرم مطبوعدر) اهمیت ویرن اولمدی . اولانجه تک صوکنده (ورق مهر و فای کیم اوقور کیم دیکلر) مصرعنک محبوی اولدینی خطابه معروض اولقلغم احتمالی ایلری به سورمش ایدم . عجیبینه بویله برانکساره معروض اوله جقیمی ؟

غلطه ۱۵ مارت ۱۳۲۹

جهول نوری

